

Jezični savjetnici za hrvatski jezik od 1990. do danas

Horvat, Melita

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:304474>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International](#)/[Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-04**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKE STUDIJE**

Melita Horvat

**JEZIČNI SAVJETNICI ZA HRVATSKI JEZIK OD 1990.
GODINE DO DANAS**

Diplomski rad

Zagreb, svibanj 2021.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

UČITELJSKI FAKULTET

ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Melita Horvat

**JEZIČNI SAVJETNICI ZA HRVATSKI JEZIK OD 1990.
GODINE DO DANAS**

Diplomski rad

Mentor rada:

prof. dr. sc. Đuro Blažeka

Zagreb, svibanj 2021.

SAŽETAK

Diplomski rad govori o suvremenome jezičnome savjetništvu. U radu je opisana skrb hrvatskih književnika i jezikoslovaca nad hrvatskim jezikom i njihova želja da se sačuva njegova izvornost unatoč brojnim prodorima iz tuđih jezika. Cilj diplomskog rada je ukazati na važnost hrvatskog jezika i njegovu pravilnu uporabu. U radu su istaknuti najvažniji hrvatski savjetnici od 1990. godine do danas. Budući da jedinstvena hrvatska jezična norma ne postoji, različiti normativni priručnici nude različita rješenja.

Ključne riječi: hrvatski jezik, hrvatski savjetnici, suvremeno jezično savjetništvo

SUMMARY

The topic of master thesis is contemporary language counseling. The thesis describes Croatian writers and linguists preoccupation with the Croatian language and their aspiration to preserve its authenticity despite numerous intrusions from foreign languages. The goal of the thesis is to indicate the relevance of Croatian language and its appropriate use. Within the thesis, most significant Croatian language counselors from 1990 onwards are listed. Since an unanimous Croatian language norm does not exist, different norm counselors provide diverse solutions.

Key words: Croatian language, Croatian language counselors, contemporary language counseling

SADRŽAJ

1. UVOD	6
2. JEZIČNI SAVJETNICI.....	7
2.1.Svrha jezičnih savjetnika.....	7
2.2. Povijest jezičnog savjetništva u Hrvata.....	8
3. ANALIZA JEZIČNIH SAVJETNIKA	10
3.1. Stjepko Težak: Hrvatski naš svagda(š)nji	11
3.2. Stjepko Težak: Hrvatski naš osebujni	12
3.3. Stjepan Babić: Hrvatski jučer i danas.....	12
3.4. Mile Mamić: Jezični savjeti.....	13
3.5. Ivan Zoričić: Hrvatski u praksi.....	14
3.6. Ivan Zoričić: Tragom jezičnih nedoumica	15
3.7. Stjepko Težak: Hrvatski naš (ne)podobni	16
3.8. Nives Opačić: Hrvatski u zgradama: Globalizacijske jezične stranputice.....	16
3.9. Maja Matković: Jezični savjetnik - iz prakse za praksu	17
3.10. Nives Opačić: Reci mi to kratko i jasno (Hrvatski za normalne ljude)	18
3.11. Lana Hudeček, Milica Mihaljević, Luka Vukojević : Jezični savjeti.....	19
3.12. Lana Hudeček, Maja Matković, Igor Ćutuk: Jezični priručnik Coca-Cole HBC Hrvatska.....	20
3.13. Sandra Ham, Jadranka Mlikota, Borko Baraban i Alen Orlić: Hrvatski jezični savjeti	21
3.14. Nives Opačić : Novi jezični putokazi (Hrvatski na raskrižjima).....	22
3.15. Goranka Blagus Bartolec, Lana Hudeček, Željko Jozić, Ivana Matas Ivanković, Milica Mihaljević: 555 jezičnih savjeta.....	23
4.ANALIZA JEZIČNIH SAVJETA	24
4.1. Zrcalo nije rusizam	24
4.2. Blog /digitalni dnevnik, internetski dnevnik, e-dnevnik, mrežni dnevnik	25
4.3. Bookmark je straničnik	25
4.4. Chat room/razgovaraonica, pričaonica, brbljaonica	26
4.5. Ne ću, neću	26
4.6. Krumpir, krompir	26
4.7. sveti Nikola, Sveti Nikola	27
4.8. Kemp	27
4.9. Odgojitelj, odgajatelj	27
4.10. Karta, zemljovid	28

4.11. B.a.b.e.....	28
4.12. Razvod, rastava	29
4.13. itd., i sl., i dr.....	29
4.14. Ličiti, nalikovati	29
4.15. Muffin, mafin	30
4.16. vi, Vi, vaš, Vaš	30
4.17. Zaustavni je trak, a ne traka.....	30
4.18. Večer , večé	31
4.19. Stube, stepenice	31
4.20. Izvoditelj, izvođač	31
4.21. Pekarna, pekarnica.....	32
4.22. Last - minute.....	32
4.23. Gospodin, gospođa, profesor, profesorica.....	32
4.24. Ispred, u ime	33
4.25. Ličiti, sličiti, nalikovati	33
4.26. Udes glagola desiti se	33
4.27. Domaćinstvo, kućanstvo	34
4.28. Trodimenzionalni ili trodimenzijski	34
4.29. Učilica	35
4.30. Drone/dron- bespilotna letjelica.....	35
5. ZAKLJUČAK	36
LITERATURA:.....	37

1. UVOD

Jezično savjetništvo procvat doživljava u 20.stoljeću, a njihove savjete nalazimo još u djelima starijih pisaca. Kako je hrvatski jezik tijekom svoje povijesti bio u doticaju s brojnim jezicima (staroslavenski, latinski, talijanski, njemački, mađarski, turski i srpski) riječi su iz tih jezika prodirale u hrvatski jezik. Pojedini autori osjetili su potrebu da učine nešto kako bi to spriječili, pa su počeli objavljivati jezične savjete. S jezičnim savjetnicima susrećemo se u tiskanim izdanjima, možemo ih čuti na radiju i televiziji, pronaći na internetskim stranicama, a Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje pruža nam i uslugu telefonskog jezičnog savjetništva.

Pišući ovaj rad primijetila sam da je savjetnička literatura vrlo bogata no malo je toga baš napisano o jezičnim savjetima. U poglavlju „Jezični savjetnici“ dati ću definiciju jezičnih savjeta, a u njezinim potpoglavljima pisat ću o svrsi jezičnih savjeta te o povijesti jezičnog savjetništva u Hrvata koja se sastoji od četiri razdoblja hrvatskog jezičnog stvaralaštva. Nadalje ću prikazati popis hrvatskih savjetnika od 1990. godine do danas te ću napraviti analizu navedenih hrvatskih savjetnika. Nakon analize hrvatskih savjetnika odabrati ću tridesetak jezičnih savjeta te dati njihov prikaz.

2. JEZIČNI SAVJETNICI

Pravopis, gramatika i rječnici osnovni su jezični priručnici. Oni su jezične norme te bi trebali biti tzv. naslovne knjige, odnosno knjige koje svakom pismenom pojedincu ili onomu koji želi biti pismen pružaju da se njima posluži svaki put kada dođe u nedoumicu kako što treba izreći ili napisati.

„Jezični savjetnici, knjige koje sa standardnojezičnoga stajališta preporučuju koje su jezične jedinice u govoru i pismu pravilne, a koje nisu. Uređene su ili abecedno ili su zbirke članaka o pojedinim temama. Oni su pokazatelj razilaženja norme i uporabe, te jezičnoga čistunstva i jezične politike razdoblja u kojem su nastali.“¹

2.1.Svrha jezičnih savjetnika

Svatko se barem jednom našao u situaciji da mu je potreban jezični savjet, bez obzira bila to osoba koja se bavi jezikom ili osoba koja želi riješiti nedoumicu oko pisanja neke riječi.

Jezičnim se savjetnicima želi potaknuti briga i svijest o jeziku imajući na umu kako se hrvatski najbolje mjeri i određuje sam prema sebi i iz sebe (Dulčić, 1997.).

Znati se poslužiti jezičnim savjetnicima i rječnicima u otklanjanju jezičnih nedoumica sastavni je dio jezične kulture koju trebamo njegovati. Oni nam zapravo omogućuju da utvrdimo svoje znanje, naučimo nešto novo ili da se prisjetimo nečeg što je zaboravljeno. Jezičnim savjetnicima negujemo jezičnu kulturu. Upozoravaju nas na najčešće pogreške i dvojbe u hrvatskom jeziku kojih često nismo svjesni jer nam se čine vrlo jednostavne.

¹ <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=29126>

2.2. Povijest jezičnog savjetništva u Hrvata

Hrvatski jezik je tijekom svoje povijesti bio u doticaju s brojnim jezicima, kao što su staroslavenski, latinski, talijanski, njemački, mađarski, turski i srpski pa su tako i riječi iz tih jezika prodirale u hrvatski jezik. Kako bi se spriječio prodor tuđica u hrvatski jezik neki autori su počeli objavljivati jezične savjete.

Početak hrvatskog jezičnog savjetništva započinje s Tomom Maretićem i njegovom *Gramatikom i stilistikom hrvatskoga ili srpskoga književnoga jezika* iz 1899. godine, zatim *Dodatak stilistici* poznatiji kao *Antibarbarus*. U *Antibarbarusu* autor nabraja riječi za koje predlaže zamjene, a one su uglavnom germanizmi i kajkavizmi.

Tomo Maretić, Vatroslav Rožić i Nikola Andrić početkom 20. stoljeća značajno utječu na razvoj jezične norme (Rišner, 2006.). Njihova objavljena djela pripadaju **prvom razdoblju jezičnoga savjetništva** koji traje sve do 1939. godine.

Drugo razdoblje hrvatskoga jezičnoga savjetništva započinje 1939. godine i traje do 1944. godine. U ovom razdoblju Marko Soljačić objavljuje *Jezični i stilistički savjetnik* za koji se kaže da nije imao preveliki utjecaj na razvitak hrvatskog jezika. Godinu dana kasnije, 1940.godine, Kruno Krstić i Petar Guberina izdaju *Razlike između hrvatskoga i srpskoga književnoga jezika* u kojem ističu samostalnost i jezične osobnosti hrvatskoga jezika.

Jedan dulji dio razdoblja, sve do 1964. godine, nitko nije objavljivao ni jedan jezični savjetnik. Razlog tome je, Rišner navodi, kako se promijenila politička situacija i nije bila povoljna za davanje jezičnih savjeta. Iz tog razloga **treće razdoblje hrvatskoga jezičnoga savjetništva** započinje tek 1964. godine. Ljudevit Jonke objavio je knjigu *Književni jezik u teoriji i praksi*, knjiga nije samo savjetnik, nego je i povijest jezika 19.stoljeća. Sedam godina kasnije Slavko Pavešić objavljuje *Jezični savjetnik s gramatikom*. U ovom razdoblju ističu se još savjetnici Karla Kosora, Ivana Brabeca i Radovana Vidovića.

Godine 1990. započinje **četvrto razdoblje hrvatskoga jezičnoga savjetništva** u kojem se ističu dva najznačajnija savjetodavca Stjepko Težak i Stjepan Babić. Godine 1990.

Stjepan Babić objavio je knjigu *Hrvatska jezikoslovna čitanka*. Prvi je dio „*Jezikoslovna čitanka*“, a drugi „*Jezikoslovne studije*“. Stjepan Babić objavio je još jedan jezični savjetnik, *Hrvatski jučer i danas*, 1995. godine.

Stjepko Težak, najznačajniji jezični savjetodavac, 1991. godine objavio je jezični savjetnik *Hrvatski naš svagda(š)nji*. Težak prihvaća načelo jezične stabilnosti, a članci su mu jezikoslovne rasprave, a ne samo jezični savjeti.

Osim Babića i Težaka, 1996. godine *Jezične savjete* objavljuje i Mile Mamić. Ilija Protuđera objavljuje tri izdanja jezičnoga savjetnika *Pravilno govorim hrvatski*, 1997., 1998., 2000. godine. Godine 1997. objavljen je jezični savjetnik *Govorimo hrvatski* Mihovila Dulčića. Hrvatsko jezično savjetništvo 20. stoljeća obilježavaju još dva jezična savjetnika. To su *Hrvatski u praksi* Ivana Zoričića, 1998. godine i *Hrvatski jezični savjetnik* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje iz 1999. godine.

3. ANALIZA JEZIČNIH SAVJETNIKA

U ovome radu dati ću kratki prikaz savjetnika od 1990. godine do danas.

1. Težak, Stjepko, Hrvatski naš svagda(š)nji, Zagreb, 1990.
2. Težak, Stjepko, Hrvatski naš osebjuni, Zagreb, 1995.
3. Babić, Stjepan, Hrvatski jučer i danas, Zagreb, 1995.
4. Mamić, Mile, Jezični savjeti, Zadar, 1996,
5. Zoričić, Ivan, Hrvatski u praksi, Pula, 1996.
6. Zoričić, Ivan, Tragom jezičnih nedoumica, Pula, 2004.
7. Težak, Stjepko, Hrvatski naš (ne)podobni, Zagreb, 2004.
8. Opačić, Nives, Hrvatski u zgradama-globalizacijske jezične stranputice, Zagreb, 2006.
9. Matković, Maja, Jezični savjetnik-iz prakse za praksu, Zagreb, 2006.
10. Opačić, Nives, Reci mi to kratko i jasno (Hrvatski za normalne ljude), Zagreb, 2009.
11. Hudeček, Lana i dr., Jezični savjeti , Zagreb, 2010.
12. Hudeček, Lana; Matković, Maja;Ćutuk, Igor, Jezični priručnik Coca-Cole HBC Hrvatska (Hrvatski jezik u poslovnoj komunikaciji), Zagreb, 2011.
13. Ham, Sanda i dr., Hrvatski jezični savjeti, Zagreb, 2014.
14. Opačić, Nives, Novi jezični putokazi (Hrvatski na raskrižjima), Zagreb, 2014.
15. Bargas Bartolec, Goranka i dr., 555 jezičnih savjeta, Zagreb, 2016.²

² Popis savjetnika preuzet s mrežnih stranica Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje
<http://ihji.hr/stranica/jezicni-savjeti/27/>

3.1. Stjepko Težak: Hrvatski naš svagda(š)nji

Stjepko Težak je najutjecajniji i najosebujniji hrvatski savjetodavac. Rođen u Ozlju 26.07. 1926. godine, a umro u Zagrebu 01.08.2006. godine. Vrstan dijalektolog i metodičar nastave hrvatskog jezika, širitelj jezične kulture, vrlo plodan autor školskih udžbenika hrvatskog jezika. Objavio je radove u 50-ak časopisa, zbornika, novina i drugih izdanja.³

Jezični savjetnik *Hrvatski naš svagda(š)nji* objavljen je u Zagrebu, 1990. godine u vrijeme kada se Hrvatska osamostalila. Težak je savjetnik posvetio Ivanu Belostencu i njegovu *Gazofilaciju* kojega smatra velebnom riznicom rječničkoga blaga. Autor naglašava da je uzimao u obzir i razvoj hrvatskoga jezika i da nije isti jezik danas, jučer i sutra. Tvrdi da jezik treba ostati isti i postati drugi. Ako ostaje isti, onda osiromašuje i umrtvljuje se, a ako postaje drugi, prekinula bi se veza s prošlošću i baštinom i jezik bi postao nesiguran i nepouzdan. Težak smatra da riječi treba poznavati i da riječ može biti kao čovjek: prazna i puna, djelotvorna i jalova, jednoznačna i mnogoznačna, lična, dvolična i bezlična, istinita i lažna, postojana i nepostojana, pouzdana i nepouzdana, korisna i štetna, blaga i ubitačna, lijepa i ružna, mila i nemila, ljupka i mrska, može otkrivati i prikrivati, vedriti i oblačiti, vući naprijed i natrag, pripadati jednom čovjeku, jednom narodu i cjelokupnom čovječanstvu.

Savjetnik nam na praktičan, razumljiv i čitljiv način objašnjava mnoge naše dvojbe, zablude, pogriješke i jezična lutanja koja su se nakupila u ne samo proteklih 40 godina, nego i u cijelome stoljeću u kojem je hrvatski jezik prolazio kroz najteže kušnje svojega postojanja.

Sadržaj ovog savjetnika podijeljen je na deset poglavlja: Jezik naš današnji, Jezične mijene i zamijene, Književni jezik i njegovi pratioci, Jezik u medijima i umjetnostima, Pravopisne nedoumice, Dvojni oblici, Plodnost rječotvorja, Značenjske tančine, Riječ u rečenici, Presaenice i posuđenice iz tuđih vrtova.

U svakom poglavlju nalaze se podpoglavlja, tj. jezični savjeti, a u uvodnim poglavljima nalaze se teorijska pitanja, a dalje se nalaze poglavlja posvećena pravopisnim nedoumicama, tvorbi riječi, dvojnim gramatičkim oblicima, sintaktičkim, leksičkim i semantičkim problemima. U programu Radio Sljemena jednom tjedno emitira se obrazovna

³ Težak, Stjepko. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 21.03.2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=61100>

emisija *Hrvatski naš svagdašnji* posvećena jezičnim pitanjima i dvojabama, a odgovara na pitanja slušatelja i objašnjava pravilnu uporabu pojedinih riječi i izraza.

3.2. Stjepko Težak: Hrvatski naš osebujni

Jezični savjetnik *Hrvatski naš osebujni* objavljen je prvi puta 1995. godine, a drugo, dopunjeno izdanje objavljeno je 2000. godine. Autoru je ovo drugi jezični savjetnik. Nakon naslovne stranice slijedi predgovor pod nazivom Proslovni pripomenak u kojem govori kako bi se ova knjiga mogla zvati *Hrvatski naš svagdašnji 2* zbog tematike, svrhe i poruke. Knjiga obuhvaća prerađene članke koji su izlazili u rubrici „*Riječ*“ *Školskih novina*. Odlučio se za ovaj naziv knjige kako bi istaknuo osebujnost hrvatskog jezika te kaže da je hrvatski jezik osebujan jer je jedno od bitnih obilježja hrvatskog naroda da se razlikuje od srpskoga s kojima su ga htjeli stopiti, jer su mu davali različita imena, osebujan je po svojim izvorištima, po načinu standardizacije, po osobinama koje je dobio iz tri narječja i po problemima koje postavlja pred jezikoslovce i govornike. (Težak, 1995)

Knjiga se sastoji od šest poglavlja: *Moć i ljepota riječi; Osebujnosti jezika hrvatskoga; Jezični savjetodavci; Jezični uljezi; Nova hrvatska riječ i Jezične nedoumice*. U svakome poglavlju nalaze se potpoglavlja. Na kraju knjige nalazimo popis kratica i skraćenih naslova riječi, gramatika i pravopisa te sadržaj savjetnika.

3.3. Stjepan Babić: Hrvatski jučer i danas

Stjepan Babić, hrvatski jezikoslovac, rodio se u Oriovcu 29.11.1925. godine. Predavao je na kroatistici Filozofskog fakulteta. Od 1991. godine redovni je član HAZU. Bavio se ponajprije pitanjima suvremenoga hrvatskoga književnog jezika, osobito u tvorbi riječi. Bio je urednik časopisa *Jezik* i zastupnik Županijskoga doma sabora RH u Brodsko-

posavskoj županiji. Objavio je niz članaka u različitim časopisima te osam knjiga. Dobio je Državnu nagradu za životno djelo (2004.) ⁴

Jezični savjetnik *Hrvatski jučer i danas* objavljen je 1995.godine. Predgovor je napisao Stjepko Težak. U predgovoru Težak navodi kako je ova knjiga zanimljiva i korisna kao i ostale Babićeve knjige *Hrvatski jezik u političkom vrtlogu*, *Hrvatska jezikoslovna čitanka te Tisućljetni jezik naš hrvatski*. Ova knjiga je nastavak na knjigu *Hrvatska jezikoslovna čitanka*, a knjiga bi se mogla nazvati *Jezično rashrvaćivanje i pohrvaćivanje* jer objašnjava jezične probleme koji su postojali i prije.

Nakon predgovora slijedi *Uvod* u kojem autor piše da je većina sadržaja nastala od članaka koje je on objavljivao u časopisu *Vjesnik* od 21. ožujka 1991. godine do 13. studenog 1993. godine. Naglašava da je u savjetnik uvrstio par članaka o glasovima, oblicima, sintaktičkim problemima i pravopisnim problemima jer im tamo nije mjesto, a ostale je objavljivao u časopisu *Jezik*.

Jezični savjetnik *Hrvatski jučer i danas* podijeljen je na 13 poglavlja. Prva dva poglavlja su predgovor i uvoz, a iza njih slijede: *Hrvatski i srpski jezik*, *Protiv nepotrebnih i neprihvatljivih anglizama*, *Naše riječi u vremenu isustavu*, *Rješenja u tvorbi riječi*, *Pravopisne i glasovne nedoumice*, *Oblikoslovna pitanja*, *Pet sintaktičkih odlomaka*, *Opći pogledi*, *Ocjene i osvrti* i na samom kraju *Bibliografija neuvrštenih članaka i Kazalo osoba, pojmova i riječi*.

3.4. Mile Mamić: Jezični savjeti

Mile Mamić rođen je 25. srpnja 1944. godine u Santa Maria di Leuca (Italija). Autor je i suautor nekoliko vrlo vrijednih knjiga. Utemeljitelj je i stručni voditelj Škole hrvatskoga jezika (LIN-CRO) u Zadru. Dobitnik je Državne nagrade za znanstveni rad – za promidžbu hrvatskog jezika (2006.). Stručnjak je za hrvatsko pravno nazivlje i redoviti profesor na Sveučilištu u Zadru.

Jezični savjetnik Mile Mamića izdan je u Zadru 1996. godine. Mamić nam u predgovoru predstavlja kako i kada je knjiga nastala. Uslijed brojnih napada na hrvatsku u

⁴ Babić, Stjepan. *Hrvatska enciklopedija*, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 21.3.2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=5021>.

hrvatskom jeziku pojavili su se srbizmi zbog kojih Mamić u emisiji *Govorimo hrvatski* daje savjete. U časopisu *Vjesnik* pokrenuo je rubriku *Vjesnikov jezični savjetnik*. U rubrici je dijelio savjete iz svakodnevnog života, a savjeti su usmjereni protiv crkvenoslavizama, srbizama, rusizama i ostalih tuđica.

Nakon predgovora nalazimo članak *Dani hrvatskog jezika* koji je zapravo uvod u savjetnik, a ovaj članak bio je programski članak za otvaranje rubrike u časopisu *Vjesnik*. U članku govori o pokušajima nametanja tuđih jezika, o uspoređivanju srpskog i hrvatskog jezika te o Deklaraciji o nazivu i položaju hrvatskoga književnoga jezika.

Jezični se savjetnik dijeli na dva dijela: *Hrvatska općejezična pitanja* i *Terminološka pitanja*. Prvi dio *Hrvatska općejezična pitanja* dijeli se na osam poglavlja u kojima se obrađuju različite teme: leksička i leksičko-tvorbena pitanja, morfološka i morfološko-sintaktička pitanja, tvorbena pitanja, sintaktička pitanja, glasovna pitanja, pravopisna pitanja, frazeološka pitanja i etimološka pitanja. U drugom dijelu pod nazivom *Terminološka pitanja* obrađuje se pravno, političko i gospodarsko nazivlje, sveučilišno nazivlje i kršćansko nazivlje.

3.5. Ivan Zoričić: Hrvatski u praksi

Ivan Zoričić rođen je 26. veljače 1937. u Pakovu Selu, a umro je 10. travnja 2018. godine u Puli. Bio je hrvatski jezikoslovac i akcentolog, profesor emeritus Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli i suradnik Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Napisao je knjige: *Naglasni odnosi i norma* (1990.), *Naglasak pridjeva u hrvatskome književnom jeziku* (1998.), *Naglasak u hrvatskome književnom jeziku*, *Hrvatski u praksi*, *Tragom jezičnih nedoumica te brojne članke u Glasu Istr i Vjesnikovu Jezičnome savjetniku*. Snimio je oko osamdesetak emisija za radio emisiju *Hrvatski na našem radiju*.

Jezični savjetnik *Hrvatski u praksi* objavljen je 1998. godine u nakladi Pulske zavičajne naklade „Žakan juri“. Savjetnik se sastoji od tri dijela: *Putovima jezične kulture*, *Hrvatske naglasne posebnosti* i *Ocjene i osvrti*.

U prvome dijelu *Putovima jezične kulture* Zoričić vrlo jednostavno objašnjava čitatelju pravopisne i glasovne nedoumice gdje problem predstavljaju pravopisne dvostrukosti. Kao pravopisni problem opisuje pisanje počasnog Vi, pisanje nadnevaka, niječnica, kratica. U poglavlju *Oblične i tvorbene posebnosti* u prvom dijelu savjetnika Zoričić opisuje probleme dvostrukosti u posuđenicama, osebnosti u sklonidbi pridjeva, o vrstama neodređenosti, piše

o sklonidbi kratica, kolebanjima u gramatičkome rodu, riječima s prefiksom-protu, brojevima. U sljedećem poglavlju *Riječ u rečenici* profesor Zoričić piše o sklanjanju brojeva s ostalim riječima, o obvezatnom redu riječi, sklonidbi imeničkih polusloženica, piše o nevoljama s veznicima, pogrešnoj uporabi prijedloga, o približnicama. U poglavlju *Tuđice i posuđenice* piše o raznolikostima novih riječi. U poglavlju *O pojedinim riječima i njihovom izboru* objašnjava koju je riječ bolje upotrijebiti. U poglavlju *Značenjske i stilske tančine* upućuje čitatelje na značenje priloga van, vani, izvan, na višeznačni oblik *bi*, na dva značenja pridjeva *drag*, različita značenja pridjeva *kroz*, značenje i uporabe riječi *niz*, različite službe imenice *put*. U poglavlju *Iz crkvenog nazivlja* nalaze se teme velikoga i malog slova u crkvenome nazivlju, a u poglavlju *O imenima, prezimenima i mjesnim imenima* daje savjete o onomastičnim pitanjima.

U drugom dijelu jezičnog savjetnika *Hrvatske naglasne posebnosti* govori o naglasnome sustavu hrvatskoga jezika, o naglasnim dvojbama u hrvatskome jeziku. U trećem dijelu *Ocjene i osvrti* nalazimo predstavljanje *Osmojezičnog enciklopedijskog riječnika* Tomislava Ladana, zatim Hrvatske gramatike Zavoda za hrvatski jezik te niz udžbenika. Na kraju knjige nalazimo iscrpno *Kazalo riječi i Literaturu*.

3.6. Ivan Zoričić: Tragom jezičnih nedoumica

Jezični savjetnik objavljen je 2004. Godine u Puli. Na početku knjige nalazimo Predgovor iz kojeg saznajemo da se u knjizi govori o pravopisnim, glasovnim, tvorbenim i leksičkim pitanjima koji su aktualni i danas. Knjiga se sastoji od tri dijela: *Iz hrvatske jezične današnjosti*, *Hrvatski za oko i uho* i *Mala kronika hrvatskog jezikoslovlja 1999.-2003.* Članci su jednostavni i kratki tako da ih mogu razumijeti svi koji su u potrazi za boljim izrazima. Prvi dio knjige *Iz hrvatske jezične današnjosti* sastoji se od osam podnaslova: *Opći pogledi, Pravopisna i glasovna spoticanja, Pred obiljem obličnih i tvorbenih mogućnosti, Riječ u rečenici, Posuđenice i prilagoenice, O pojedinim riječima i njihovu udesu, Značenjska i stilska utočnjenja, Iz blagdanskoga i crkvenoga nazivlja*. Drugi dio knjige *Hrvatski za oko i uho* podijeljen je na dva podnaslova: *Naglasne posebnosti i Jezik i književni tekst*. U trećem dijelu knjige *Mala kronika hrvatskog jezikoslovlja 1999.-2003.* autor ocjenjuje nove priručnike. U knjizi autor posvećuje pozornost hrvatskome pravopisu, naglasku, leksiku i

imenima. Autor nam u knjizi ne nudi odmah rješenje o pravilnom pisanju već nam nudi mogućnost promišljanja i izbora.

3.7. Stjepko Težak: Hrvatski naš (ne)podobni

Ovo je četvrti jezični savjetnik Stjepka Težaka u kojem se autor bori s utjecajem engleskog jezika. Iz predgovora saznajemo otkud naslov knjige *Hrvatski naš (ne)podobni* „... ali sam naslovom obilježio je jednu sudbinsku značajku hrvatskog jezika : probijanje između njegove političke poćudnosti i nepoćudnosti, koja se nastavlja i u slobodnoj državi Hrvatskoj. Pojedinci koji su nekoć podržavali ideju jezičnoga srpsko-hrvatskoga bratstva i jedinstva ponovno joj se vraćaju optužujući nas zbog jezičnoga nacionalizma, kao da je obrana nacionalnoga jezika jezični šovinizam.“ (Težak 2004:6)

Savjetnik je namjenjen učiteljima, odgajateljima, profesorima, novinarima, publicistima i svima koje zanima hrvatski jezik. Knjiga se sastoji od četiri poglavlja: *Hrvatski na povijesnoj vjetrometini, Ne/podobne, ne/poćudne, ne/pogodne, ne/prikladne i druge riječi ovima nalik, Sudar naravi, prirode, čudi i značaja, Blagolagoljivi glagoli*.

Gotovo svi odlomci u prvom poglavlju *Hrvatski na povijesnoj vjetrometini* nazvani su tako da u svom nazivu sadrže zamjenicu *naš* koja može stajati uz pridjev hrvatski iz razloga što je to dugo vremena bilo neprihvaćeno. Na kraju savjetnika nalazimo *Kazalo riječi i Popis rječnika i drugih iskorištenih djela*.

3.8. Nives Opačić: Hrvatski u zagradama: Globalizacijske jezične stranputice

Nives Opačić rođena je 1944. godine u Vukovaru. Osnovala je Društvo hrvatskih lektora. Sudjelovala je u lingvističkim projektima *Zagrebački kontrastni projekt engleskog i hrvatskog ili srpskog jezika*. Uvrštena je među najdosljednije promicatelje hrvatskoga jezika i kulture u hrvatskoj i u velikom dijelu slavističkog svijeta. Jezičnim savjetima sudjeluje u emisiji Hrvatskoga radija *Govorimo hrvatski*, povremeno i u obrazovnim sadržajima Hrvatske televizije u emisijama *Trenutak spoznaje* i *Slova do krova* te na radio Ogulinu u emisiji *Ispeci, pa reci*.

Savjetnik *Hrvatski u zagradama-globalizacijske jezične stranputice* bori se protiv unošenja stranih riječi u hrvatski jezik te protiv jezične nekulture i nebrige za jezik. Jezik može postati neprepoznatljiv i nerazumljiv iz razloga što mediji unose strane riječi i izraze u hrvatski jezik. Opačić daje ime savjetniku *Hrvatski u zagradama-globalizacijske jezične stranputice* zato što joj se čini da mi svoj materinski standardni jezik sami sve češće stavljamo u zagrade kao objašnjenje engleskog jezika. (Opačić, 2006.)

Knjiga se sastoji od 108 kraćih poglavlja na dvjestotinjak strasnica. Naslovi su većinom pisani na engleskom jeziku ili sintagmama (Celebrity, Barbecue, Team building) te poredani abecednim redom. Opačić nema ništa protiv engleskog jezika no smatra da nam ti izrazi nisu potrebni jer se možemo sporazumijevati koristeći se hrvatskim izrazima umjesto tih.

Umjesto pogovora, na kraju je knjige poglavlje naslovljeno posljednim slovom hrvatske abecede (žal, žalost, žaljenje) čime autorica simbolično pokazuje osjećaje povezane sa sadašnjom situacijom kada hrvatski jezik nestaje, za što smo zaslužni mi sami Hrvati. (Opačić, 2006.) „Uz nedovoljno znanje i svijest o potrebi učenja i čuvanja vlastita jezika (jer je lakše nešto čuvati i njegovati dok to još imamo, nego se za stotinjak godina baviti jezičnom arheologijom i oživljavati jedan mrtvi jezik), američki engleski lako se ukorijenjuje u Hrvatskoj i prilično ubrzano istiskuje hrvatski jezik, a time i naš nacionalni identitet.“ (Opačić, 2006:197)

3.9. Maja Matković: Jezični savjetnik - iz prakse za praksu

Maja Matković rođena je u Imotskom 1957. godine. Na Filozofskome fakultetu u Zagrebu diplomirala je jugoslavenske jezike i književnosti i francuski jezik. U najčitanijim hrvatskim dnevnim novinama *Večernji list* redigira i lektorira tekstove od 1979. godine. Dosada je objavila dvije knjige : *Ah, taj hrvatski!* (2005.) i *Pravopis i gramatika stihom i slikom* (2006.). (Matković, 2006.)

Autorica u uvodu savjetnika navodi da imamo previše posuđenica i da trebamo njegovati vlastiti jezik. Matković uspoređuje jezik s prirodom pa tako kaže da su nam se anglizmi ukorijenili poput korova u govornom i pisanom jeziku te da svojom savjetnikom želi počupati barem malo korova i osloboditi nas nedoumica kako što pisati i izgovarati.

(Matković, 2006.) Autorica je u savjetniku popisala primjere s kojima se susretala u svojoj dugogodišnjoj karijeri lektorirajući *Večernji list*.

Jezični savjetnik-iz prakse za praksu sastoji se od tri dijela. U prvome dijelu savjetnika koji se dijeli na dva poglavlja, *Hrvatski danas-pravopisne i gramatičke dvojbe* govori o : pravopisnim i gramatičkim problemima , pisanju ije/je, velikom i malom slovu, pisanju anglizama, sklonidbi stranih imena, provođenju sibilizacije i palatalizacije, nepostojanom *a* i *e*, opadežima u dativu , lokativu i vokativu, futuru prvom, dvostrukoj negaciji. Drugo poglavlje *Jezične i druge mode* isto se bavi pravopisnim i gramatičkim problemima: pisanju velikoga slova ili malog slova, sklonidbi ženskih imena, pravilnoj upotrebi glagolskoga priloga sadašnjega, upotrebi prijelaznih i povratnih glagola.

Drugi dio savjetnika zove se *Hrvatskoengleski jezik* i obrađuju se anglizmi i njihova pretjerana uporaba u hrvatskome jeziku (bulling-vršnjačko nasilje, last minute-posebna ponuda, stejdž- pozornica...).

U trećem dijelu *O pogreškama ukratko* Matković govori o pogreškama u svakodnevnom govoru i pismu. Pogreške su napisane abecednim redom i kod svake pogreške nalazi se kratko objašnjenje. Nakon toga slijedi dio gdje autorica u lijevi stupac stavlja popis riječi koje nepravilno koristimo, a u desni stupac popis riječi koje su pravilne (grupa-skupina, kćer-kći, mandarina-mandarinka, zlatarna-zlatarnica...)

Na kraju savjetnika nalazimo *Dodatak*: hrvatska imena država. Kako se u pisanju imena često griješi autorica donosi popis skraćenih i službenih hrvatskih imena te popis službenih jezika koji su u upotrebi u tim državama(npr. Njemačka- Savezna Republika Njemačka-njemački, Grčka-Republika grčka-grčki).

3.10. Nives Opačić: Reci mi to kratko i jasno (Hrvatski za normalne ljude)

Jezični savjetnik *Reci mi to kratko i jasno* objavljen je u Zagrebu 2009. godine, a nosi podnaslov *Hrvatski za normalne ljude*. U predgovoru autorica govori kako nije imala priliku napisati jezični savjetnik prije mirovine zbog nedostatka vremena pa je počela pisati savjetnik nakon odlaska u mirovinu. U pisanju i oblikovanju savjetnika pomogle su joj Sanja Petrušić-Goldstein, Lara Holbling-Matković koje su pomagale da savjeti budu stručno napisani i razumljivi svima.

Nakon predgovora slijedi poglavlje *Kako se služiti priručnikom* u kojemu autorica govori da je priručnik namjenjen široj publici, da ima 1046 natuknica u kojima autorica savjetuje čitatelja, daje popis znakova, kratica i uputa te govori kako na kraju knjige postoji *Dodatak* koji sadrži *Tablicu s glagolima* (264 glagola s oblicima u kojima refleks jata izaziva najčešće pogreške), *Tablicu s emocijskim parovima* (sadrži popis imenica ženskoga roda za zanimanja, djelatnosti i osobina i odgovarajuće imenice u muškome rodu), *Pojmovnik* (sadrži objašnjenja manje poznatih pojmova) i *Indeks* (popis riječi koje su objašnjene u natuknicama).

Autorica u ovom jezičnom savjetniku daje izbor ljudima hoće li savjet prihvatiti ili ne, ona ne govori da tako mora biti.

3.11. Lana Hudeček, Milica Mihaljević, Luka Vukojević : Jezični savjeti

Savjetnik *Jezični savjeti* napisali su autori Lana Hudeček, Milica Mihaljević i Luka Vukojević koji su zaposleni u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Savjetnik je objavljen 2010. godine u Zagrebu, a nastao je prikupljanjem savjeta koje su autori davali građanima, tvrtkama, državnim ustanovama i drugim privatnim i pravnim osobama prilikom jezičnih dvojbi. U uvodu govore da se ovaj savjetnik sastoji od složenijih i jednostavnijih pitanja te od forenzične lingvistike. Autori se nadaju da će knjiga imati koristi u promicanju jezične kulture.

Savjeti su razvrstani u tri veće cjeline. U prvoj cjelini pod nazivom *Složeniji savjeti* nalazi se 43 složenija jezična savjeta koji se nerijetko odnose na nazive, na složenija gramatička pitanja te na složenije leksičke nedoumice (brak ili ženidba, nagrada se podjeljuje ili nagrada se dodjeljuje, žig ili zaštitni znak...).

U drugoj cjelini pod nazivom *Forenzična lingvistika* okupljeni su savjeti, njih 7, koje su autori davali na upit građana ili tvrtka uključeni u kakav pravni spor (B.a.B.e., imenovanje tvrtka, pisanje dvočlanih imena i prezimena...).

U trećoj cjelini nazvanoj *Jednostavniji savjeti*, njih 39, nalazimo savjete kojima se ne donosi ništa novo, ali koji jasno pokazuju kakva su im pitanja najčešće postavljana. Ovdje se govori o pisanju velikog i malog slova, pisanju mjernih jedinica, uporabi prefiksa (kratice za titule inženjer, magistar i doktor znanosti, s ili sa ispred brojeva i slova...).

3.12. Lana Hudeček, Maja Matković, Igor Čutuk: Jezični priručnik Coca-Cole HBC Hrvatska

Jezični priručnik Coca.Cole HBC Hrvatska nastao je u okviru projekta *Kultura poslovne komunikacije* u razdoblju od listopada 2008. do rujna 2011. godine. U početku je bio zamišljen kao priručnik namjenjen uporabi unutar tvrtke i podizanju razine poslovne komunikacije zaposlenika s kupcima i potrošačima. Kako se tijekom trogodišnjeg nastanka prikupilo jako puno riječi i naziva, njih dvije tisuće, koji su ovjereni na visokoj znanstvenoj razini, tvrtka ga je odlučila pokloniti Hrvatskomu poslovnom savjetu za održivi razvoj i tako ga učiniti dostupnim javnosti. Podnaslov savjetnika je *Hrvatski jezik u poslovnoj komunikaciji*. Savjetnik je izdan 2011. godine u Zagrebu. U predgovoru saznajemo dva temeljna cilja priručnika. Prvi cilj je podizanje razine jezične kulture u komunikaciji u tvrtki Coca-Cola HBC Hrvatska, a drugi cilj je podizanje razine jezične kulture uopće. Autori dalje napominju veliku upotrebu stranih riječi u poslovnoj komunikaciji. Ovaj priručnik slijedi pravopisna rješenja Babić-Finka-Moguševa pravopisa iz 1996. godine jer je jedini u službenoj uporabi u školama.

Savjetnik se sastoji od tri dijela: *Administrativni funkcionalni stil*, *Utjecaj engleskoga jezika na hrvatski* i *Ostala česta odstupanja od jezičnih pravila*. U prvom dijelu *Administrativni funkcionalni stil* nalazimo opis svih funkcionalnih stilova hrvatskoga jezika.

U drugom dijelu *Utjecaj engleskoga jezika na hrvatski* opisuju se ustrojstva koja su preuzeta iz engleskoga jezika: spojnice i crtica, pisanje egzotizama, engleske kratice i pokrate, pasiv, uporaba anglizama i engleskih naziva u hrvatskome nazivlju.

U trećem dijelu *Ostala česta odstupanja od jezičnih pravila* daje se : popis pravopisnih pravila, popis sklanjanja kratice i pokrata, imena, brojeva, odnosnih pridjeva, posvojnih pridjeva, tvorba riječi- imenice, polusloženice i glagoli, povezivanje riječi u skupine i rečenice i popis internacionalizama i hrvatskih riječi.

Savjetnik nije dostupan u slobodnoj prodaji, ali se može pronaći u elektroničkome obliku potpuno besplatno (<https://hr.coca-colahellenic.com/media/4471/jezicni-prirucnik-coca-cole-hbc-hrvatska-02-2012.pdf>).

3.13. Sandra Ham, Jadranka Mlikota, Borko Baraban i Alen Orlić: Hrvatski jezični savjeti

Hrvatski jezični savjetnik objavili su 2014. godine Sandra Ham, Jadranka Mlikota, Borko Baraban i Alen Orlić. Savjeti su nastali u razdoblju od dvije godine (2010. - 2012. godine). Predgovor u savjetniku napisala je Sandra Ham u kojem govori o časopisu *Jezik* koji je pokrenut 1952. godine. Autori nisu bili zadovoljni količinom posvećenosti jezičnim savjetima u tom časopisu pa otvaraju stranicu *Jezik na Facebooku* 2010. godine u nadi da će moći dati odgovor na brojna pitanja čitatelja. U dvije godine objavili su jako puno savjeta i komentara. Njihovu stranicu na Facebooku zapazio je Emil Cipar, novinar portala *Hrvatski glas* i on je nastavio prenositi savjete čitateljima. Jezični savjeti puštani su u sklopu radijske emisije *Eci, peci-reci!* na radio Osijeku svakog petka te u emisiji *Učimo hrvatski* koja se emitira svakodnevno na Hrvatskome katoličkom radiju. (Ham i dr., 2014.)

Djelo se sastoji od predgovora, uvodnoga poglavlja *Riječi hrvatske*, 112 jezičnih savjeta i na kraju riječnika.

U uvodnom poglavlju *Riječi hrvatske*, Sandra Ham čitatelja nakratko vodi u povijest hrvatske leksikografije 19. stoljeća. Autorica čitatelja upoznaje s leksičkim postupcima tvoraca hrvatskoga rječničkoga blaga i načinima nastajanja novih hrvatskih riječi, povezujući tako leksičku prošlost i sadašnjost, u kojoj se i danas čitatelju nudi mnoštvo hrvatskih novotvorenica te zamjena za tuđice. Sandra Ham upozorava na nužnost nastanka novih riječi koje su neizostavni leksički pribor novim suvremenim tehnologijama.

U jezičnom savjetniku savjeti su napisani abecednim redom i uz svaki savjet napisano je ime autora. Nakon svih jezičnih savjeta slijedi kazalo imena i rječnik. U knjizi su obuhvaćeni savjeti vezani uz pravopisne dvojbe, leksikološki i leksikografski problemi, morfološki i terminološki problemi. Ponuđeni su stručni odgovori s objašnjenjima i riješena su mnoga pravopisna pitanja. Savjeti su napisani kratko, jednostavno, a ponekad i duhovito. Izmjenom obrazaca i autora jezičnih savjeta djelo je postalo zanimljivije. Pretraživanje jezičnih primjera u savjetniku moguće je na dva načina: autori su u Kazalu savjete abecedno rasporedili te su na kraju knjige još dodali i Rječnik obrađenih primjera. Gotovo svi savjeti popraćeni su fotografijom i znakom *svidalica* ili *nesvidalica* koja zamijenjuje tuđicu iz engleskog jezika (like) na Facebooku.

3.14. Nives Opačić : Novi jezični putokazi (Hrvatski na raskrižjima)

Ovaj jezični savjetnik nastavak je *Hrvatskih jezičnih putokaza*, savjetnika iz 2007. godine. *Novi jezični putokazi* istražuju hrvatski jezik na političkoj, javnoj i globalizacijskoj razini te se dijeli na više cjelina i 23 studije.

Prva cjelina odnosi se na jezikoslovne promjene hrvatskoga jezika od priznanja Republike Hrvatske : *Život riječi (Na primjerima djelatnik, izbornik, koštovnik, pripetavanje; promjene u leksiku- nužnost ilo nešto drugo)*.

Druga cjelina odnosi se na strah od standardnog jezika *Strah od jezika, Čega se više bojimo: materinskoga ili stranoga jezika? i Odakle stižu ozbiljne prijetnje hrvatskom jeziku: izvana ili iznutra?, Pomicanje semantičkoga polja* . Utjecaj medija na jezik i spajanje stranih korijena riječi s hrvatskim nastavcima nalazimo u studijama *Mediji i hrvatski standardni jezik; Hrvatski novogovor u elektroničkim medijima i Ususret pidžinizaciji hrvatskoga jezika*.

Autorica se dugo bavila poučavanjem stranaca pa je toj problematici posvetila više studija: *Odrazi aspektualnosti u rječnicima tipa stranih jezika- hrvatski jezik; Vidski glagolski parovi u dvojezičnoj leksikografiji (hrvatski jezik- strani jezik); za sustavno rješenje aspektualnosti u hrvatskom standardnom jeziku (pomoć u učenju hrvatskoga kao drugoga/stranoga jezika); Glagolski vid i dvojezični iječnik; Nastavnici hrvatskoga kao stranoga jezika u susretu različitih kultura*.

O tvorbi riječi autorica nam govori u studijama: *O nekim tvorbenim nelogičnostima; Protiv još jedne tvorbene nelogičnosti*. O globalizaciji piše u: *Punjenje i pražnjenje značenjskoga polja pod utjecajem politike; Globalizacija i mali jezici; Koliko se razumijemo ako nam riječi više ne znače ono što su nam značile? Razmišljanje o komunikaciji u vrtlogu tranzicije i globalizacije; Jezični imperijalizam i politička korektnost i psovka u celofanu*

U završnoj cjelini nalazimo još dva teksta *Veliko pospremanje u Ježevoj kućici Branka Ćopića i Mali princ u hrvatskom prevoditeljskom ruhu*.

Autorica nije izdala knjigu kako bi se netko strogo držao njezine direktive već kako bi im savjetnik bio „ugodan i koristan suputnik“(Opačić,2014:7).

3.15. Goranka Blagus Bartolec, Lana Hudeček, Željko Jozić, Ivana Matas Ivanković, Milica Mihaljević: 555 jezičnih savjeta

Ovaj jezični savjetnik dijelo je skupine jezikoslovaca s instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Savjetnik je objavljen 2016. godine. Savjetnik je namjenjen širem krugu korisnika i svima koji žele znati pravilno pisati i govoriti te koja inačica se preporučuje.

U knjizi *555 jezičnih savjeta* obuhvaćeni su problemi na svim jezičnim razinama, od pravopisnih do rečeničnih koji korisnicima u svakodnevnoj praksi nameću dvojbu o tome što je bolje ili pravilnije upotrijebiti. U svakom se savjetu prvo objašnjava problem i tumači zašto neka jezična jedinica ne pripada sustavu hrvatskoga standardnoga jezika, a nakon toga se navode primjeri pogrešne ili nepreporučene upotrebe koji nas upućuju na primjere pravilne ili preporučene upotrebe. Savjeti nam donose preporuke o : pisanju velikog i malog slova (Europska Unija- Europska unija), sklonidbi pojedinačnih riječi i imena ili višeriječnih izraza i imenskih formula (Osnovna škola August Šenoa- Osnovna škola Augusta Šenoe, sklanjanje muških imena Ante, Mate, Ivo, Miro), pravilnim glagolskim oblicima, rečeničnim sastavnicama, značenjskim razlikama među riječima sličnoga izraza (isti i jednaki, arhiv i arhiva), preporučuje upotrebu neke riječi ili izraza (iza blagdana ili nakon/poslije blagdana) te preporučuje koji su prefiksi ili sufixi bolji u standardnoj upotrebi (vanzemaljac –izvanzemaljac).

Savjetnik se sastoji od predgovora, 555 jezičnih savjeta, kazala pojmova i stručnog kazala. U savjetniku ima dosta stranih riječi i hrvatskih zamjena za te riječi (downloadati- preuzeti, coach-trener, voditelj/mentor). Savjeti su poredani abecednim redom, u samo par redaka opisuje se zašto je jedna inačica bolja od druge.

4. ANALIZA JEZIČNIH SAVJETA

4.1. Zrcalo nije rusizam

Prema riječima autora riječ *zrcalo* je od davnih vremena hrvatska riječ ,doduše sveslavenskoga i praslavenskoga podrijetla te nije čudno što je u različitim glasovnim inačicama nalazimo u slovenskom (zrcalo), češkom (zrcadlo), poljskom (zwiercadło), ruskom (зеркало), pa i u makedonskom kao dijalektizam (srčalo). Korijen riječi nalazimo u glagolu *zreti*, što znači vidjeti , gledati, ali u hrvatskom dolazi samo s prefiksima nazreti, obazreti se, prezreti, prozreti ili u prijevojnima nesvršenim glagolima nazirati, obazirati se, prezirati, zazirati.

Kod hrvatskih pisaca nalazimo i *zrcalo* i *ogledalo*, uz dijalektizme *špigl*, *špegl* i dr. Od imenice *zrcalo* nastale su riječi: *zrcalce*, *zrcalar* (proizvođač zrcala), *zrcalica* (biljka zvana i Venerino zrcalo), *zrcalište* (soba ukrašena zrcalima), *zrcalovina* (slatina za zrcala), *zrcalast*, *zrcalan* (sjajan ili gladak kao zrcalo), *zrcaliti se*.

Riječ *zrcalo* je u hrvatskome starije i češće od ogledala. Pa tako Težak navodi (1995:132) kako su naši najstariji pisci uglavnom rabili *zrcalo* pa tako imamo:

Juraj Habdelić „Zrcalo marijansko“ (naziv djela),

Petar Zrinski : „da se mi u slavna dila kako u zrcalo nagljedajući poznati moremo“,

Ante Kovačić (U registraturi) : „ Sada je izvadio komordinar iz zamota dva zrcala , koja ljesnuše o sunce silnim svjetlom. (...) Deder mi pruži zrcalo. (...) Drugo ogledalo držaše komordinar sam. (...)Odvрни очи, Ivice, zrcalo te izdaje!

Evgenij Kumičić (Gospođa Sabina): „Nasuprot krevetu, dalje od podnožja, stoji veliko zrcalo , malo prignuto prema postelji. U tom se zrcalu vidi cijeli krevet . (...) zagleda se u zrcalo (...) pogledavala se u zrcalo (...) opazi u Zorkinoj sobi polovicu jednog zrcala (...) plemići moraju biti ogledalo prostačini.

Iako susrećemo obje imenice u hrvatskoj književnosti , *zrcalo* je u prednosti. Težak je naveo (1995 : 133) da je Brodnjak natuknicu *ogledalo* označio brojkom 7 i uputio na hrvatsku zamjenu *zrcalo*. Naime tragom te brojčane oznake dolazimo do zaključka da je to

srpska odnosno hrvatska riječ ili tuđica uz koju u hrvatskomu postoji i druga stilski neobilježena riječ. Po tome je *zrcalo* stilski neutralna, a *ogledalo* stilski obilježena riječ.

Bez obzira što mlađi naraštaji riječ *ogledalo* doživljavaju kao stilski neobilježenu, neutralnu riječ, *zrcalu* treba u hrvatskom jeziku dati prednost.

4.2. Blog /digitalni dnevnik, internetski dnevnik, e-dnevnik, mrežni dnevnik

Nekoć su ljudi svoja događanja tijekom dana pisali u vlastiti dnevnik koji je većinom bio za osobnu upotrebu. Pojavom interneta, dnevnici su postali dostupni svima. Riječ dnevnik u Hrvata nije dovoljno moderna pa se upotrebljava *blog*.

Blog.hr besplatan je alat za izradu i održavanje vlastite dnevničke web-stranice, odnosno *bloga*. Maja Matković navodi kako svatko u samo dvije minute može otvoriti svoj blog, odnosno pisati mrežni dnevnik (Matković, 2006:173). *Blog* je skraćenica od engleske riječi *weblog* što znači mrežni dnevnik. Za onoga tko piše dnevnik mogli bismo reći da je dnevničar. Autor prvog e-dnevnika je Marc Adreesen. Svatko može komentirati nečiji e-dnevnik pa mogu nastati vrlo zanimljive rasprave. E-dnevnici poslovnim ljudima služe za razmjenu znanja i promidžbu proizvoda.

Zasad u hrvatskom jeziku, unatoč mogućim brojnim zamjenama, prevladava riječ *blog*. Hoće li se uz riječ *blog* upotrebljavati i e-dnevnik pokazat će jezični razvoj.

4.3. Bookmark je straničnik

Prije dvadesetak godina, uz prodaju knjiga u ponudi su se pojavile lijepo oblikovane šarene kartonske ili plastificirane oznake za stranice. Hrvatsku zamjenu za *bookmark* predložio je akademik Stjepan Babić u časopisu „Jezik“, uz koji je tiskan i prigodan straničnik kao dar čitateljima. Na tom straničniku bili su navedeni još neki prijedlozi za bookmark: knjižnik, štionik, dočitnica (Matković, 2006:200). Dakle, ne treba dvojiti, straničnik, a ne *bookmark*.

4.4. Chat room/razgovaraonica, pričaonica, brbljaonica

Posljednih godina, internet je postao snažan medij preko kojega ljudi komuniciraju. Često možemo čuti da su mladi dosta na *chatu* ili u *chat roomu*. *Chat* je riječ uzeta iz engleskog jezika te znači brbljanje, čavrljanje, ugodan razgovor. Maja Matković u svojem savjetniku navodi kako je Milica Gačić u svom „Rječniku prava, međunarodnih odnosa, kriminalistike i forenzičkih znanosti, kriminologije i sigurnosti“ prevela kao razgovaraonicu (Matković, 2006:171).

4.5. Ne ću, neću

Pravopisno pravilo o pisanju ne ću, niječnice ne rastavljeno od glagola ću, mnogi smatraju bezrazložnim narušavanjem dobro ustaljenih pravopisnih navika, ali mnogi i ne znaju da se išta u pisanju ne ću, neću promijenilo.

Kada je riječ o pisanju niječnice ne uz glagole, u Hrvatskom pravopisu zapisano je staro i vrlo jednostavno temeljno pravilo- ne se piše rastavljeno od svojega glagola. Na kraju ovog savjeta Sandra Ham stavlja znak „palac gore“ kao preporučuje se pored niječnice ne ću. (Ham i dr. , 2014:100)

4.6. Krumpir, krompir

U svakodnevnom govoru često možemo čuti riječ *krompir* za poznati gomoljasti plod. Hrvatskomu književnomu jeziku pripada riječ *krumpir*. Borko Baraban u svom savjetniku daje kratak pregled nastanka riječi krumpir pa tako kaže da je u Europu krumpir prenesen iz Perua i Čilea u 16.st. U Europi je glavna zemlja krumpira Njemačka, a k nama je došao preko Mlečana od kojih smo naslijedili naziv *patat* koji se još danas može čuti u nekim primorskim krajevima. Krumpir možemo još pronaći kao krtola, krumpjer, podzemnica.

Naziv dolazi od njemačke riječi Grundbirne što znači zemljana kruška jer plod raste ispod zemlje i sliči kruški. U hrvatskom je jeziku ta njemačka riječ dobila oblik *krumpir* gdje se očuvalo izvorno *u* u korijenu te riječi. Kasnije se pojavljuje oblik *krompir* sa *o* koji pripada hrvatskom jeziku kao riječ iz dijalekta ili razgovornog jezika. Pa tako na kraju ovog savjeta Borko Baraban stavlja znak „palac gore“ kao preporučuje se pored riječi krumpir. (Ham i dr. , 2014)

4.7. sveti Nikola, Sveti Nikola

Vrlo često se susrećemo s nedoumicom pisanja Sveti Nikola ili sveti Nikola. Sandra Ham nam u savjetniku pojašnjava kako u imenima blagdana prva se riječ uvijek piše velikim početnim slovom. Prema tom pravilu i pišemo Sveti Nikola- *Sveti* velikim slovom jer je prva riječ u nazivu blagdana, a Nikola jer je vlastito ime. No, kada imamo riječ *sveti* uz ime svetca, kad nije naziv blagdana, piše se malim početnim slovom, što znači kada uz Nikolu pridodajemo sveti kao oznaku njegove svetosti, onda je *sveti Nikola*.

Na kraju savjeta Ham stavlja znak „palac gore“ kao preporučuje se pored izraza Sveti Nikola-blagdan. (Ham i dr. , 2014:140)

4.8. Kemp

Riječ *kamp* u riječnicima stranih riječi piše se i izgovara ovako jer je riječ posuđena u vrijeme dok su se informacije širile pisanim putem, a izgovor se nije čuo. I u engleski (camp) i u njemački (Kamp) riječ je stigla iz latinskoga –campus, polje, ravnica. „Kamp je dakle: 1. logor, tabor, 2.uređeno mjesto s potrebnim instalacijama i higijenskim uvjetima za boravak većeg broja ljudi pod šatorima, u kamp-prikolicama i sl.“ (Opačić, 2006:86) Iako novinari često u svom tekstu koriste riječ *kemp* Opačić nam govori kako ta riječ uopće ne postoji te kako je nećemo pronaći ni u jednom riječniku stranih riječi.

4.9. Odgojitelj, odgajatelj

Odgojitelj je „onaj koji odgoji“ i „onaj koji odgaja“. No, pitamo se što sada s odgajateljem? Težak navodi kako valja dopustiti dvojnost odgojitelj-odgajatelj. Obje su hrvatske i pravilne. Ali za stručno i znanstveno nazivlje nisu preporučljive dvostrukosti. U Enciklopedijskom riječniku pedagogije, koji su uredili D. Franković, Z. Predrag i P. Šimleša (Matica hrvatska, 1963.) pod natuknicom odgojitelj bilježi: bolje > odgajatelj , no objašnjenja nema. Neki noviji rječnici koji unose odgajatelja nemaju odgajateljice, ali imaju i odgojitelja i odgojiteljicu (Drvodelić, 1970; Jakić-Hurm,1987).

Težak nam na kraju navodi kako su obje riječi pravilne i hrvatske, kako ni jednu ne bi izbacio iz hrvatskoga rječnika, ali bi u hrvatskom odgojnom nazivlju bio za povratak

odgojitelja. Autor navodi kako obje riječi u općoj upotrebi imaju pravo na opstojnost (Težak, 1999:209).

4.10. Karta, zemljovid

Riječ *karta* klasični je europeizam, dolazi od latinske riječi *charta*. Aniće i Klaićev rječnik navode sedam značenja te riječi. Samo prvo značenje koje je isto u oba navedena rječnika je crtež površine Zemlje u koji se podaci unose u nekom mjerilu može odgovarati značenju naziva *zemljovid*. Riječ *zemljovid* nastao je domaćom tvorbom, a potvrđen je već u Šulekovu rječniku.

L.Hudeček, M.Mihaljević, L.Vukojević kažu da ako su *karta* i *zemljovid* istoznačni (sinonimi), može se preporučiti naziv *zemljovid*, a objašnjenje je da kada god je moguće stranu riječ zamijeniti riječju domaćega podrijetla treba upotrijebiti domaću riječ. O tome jesu li ta dva naziva u geodeziji stvarno istoznačna mogu odlučivati geodetski, a ne jezični stručnjaci. (Hudeček i dr., 2010 : 39)

4.11.B.a.b.e.

Autori savjetnika, Hudeček, Mihaljević, Vukojević, navode kako je B.a.b.e. kratica nevladine udruge čije puno ime glasi *Budi aktivna. Budi emancipirana*. „To je strateška lobistička feministička skupina za priznavanje i unaprijeđivanje ženskih prava“. (Hudeček i dr., 2010:101) Navedena kratica nastala je od prvih slova višerječnog naziva. Takve se kratice nazivaju složene kratice i pišu se velikim slovima najčešće bez točke. Autori smatraju da bi jezično pravilnije bila kratica BABE. Kratica bi se mogla čitati ili babe ili be a be e. Kako je riječ o hrvatskoj kratici, autori smatraju da se ona nikako ne može čitati bejb prema engleskoj općoj imenici babe (dijete, cura, mačka, mala) ni bi aj bi, prema engleskim nazivima slova.

4.12. Razvod, rastava

Prvu hrvatsku potvrdu za rastavu u značenju „razluka, razdjeljenje, razvrgnuće, poništaj braka“ nalazimo u Della Bellinu rječniku (1728.), zatim u Belostančevu rječniku (1740.), Jambrešićevu (1742.), Voltićevu (1803.), Stulićevu (1806.) te Šulekovu (1860.). Prve hrvatske književne potvrde za glagol *rastaviti* u značenju „razvrgnuti brak ili ženidbu“ su iz godine 1732. (A. Bačić), 1747. (J. Banovac), 1780. (A. Kanižlić).

Valja reći da riječ *razvod* sama po sebi nipošto nije loša riječ, nije nehrvatska riječ, ali su se nazivi *razvod braka* i *rastava braka* tako raspodijelili da *razvod braka* funkcionira kao srpski, *rastava braka* kao hrvatski naziv za „službeno poništenje braka“.

Hrvatski se jezik još u vrijeme stvaranja svojega pravnog nazivlja odlučio za naziv *rastava braka*. (Hudeček i dr., 2010:77)

4.13. itd., i sl., i dr.

I je veznik koji povezuje riječi, označuje pridruživanje, dodavanje ili zatvara niz u kojemu se nabraja više pojmova, te se u takvim primjerima ispred *i* ne piše zarez. Ako prilikom nabiranja želimo naglasiti da se niz *i* dalje nastavlja, upotrijebit ćemo izraze *i tako dalje*, *i slično*, *i drugo* ili njihove kratice *itd.*, *i sl.*, *i dr.* Kako ispred veznika *i* ne stavljamo zarez tako ni ispred ovih izraza ne stavljamo zarez. (Ham i dr., 2016:194)

4.14. Ličiti, nalikovati

Riječ *ličiti* znači „premazivati bojom zidove“ i taj je glagol pogrešno upotrebljavati u značenju „podsjećati izgledom na koga ili što, biti poput koga ili čega“, navode autori savjetnika. U tome značenju treba upotrebljavati glagol *sličiti* s dopunom u dativu (sličiti majci) ili *nalikovati* s dopunom u akuzativu i prijedlogom na (nalikovati na majku).

(Ham i dr., 2016:89)

4.15. Muffin, mafin

Riječ mafin noviji je egzotizam u hrvatskome jeziku, odnosno posuđenica koja označuje posebnosti naroda iz čijega su jezika preuzete. Budući da označuje pojam koji pripada tradiciji drugog naroda, u hrvatskom se jeziku ne zamjenjuje domaćom riječju, već se fonološki i pravopisno prilagođava hrvatskom jezičnom sustavu.

Stoga se i naziv kojim se označuje mekani kolačić zaobljena vrha koji se peče i poslužuje u papirnoj košarici u hrvatskome standardnom jeziku piše onako kako se izgovara, dakle *mafin*. (Ham i dr.,2014:96)

4.16. vi, Vi, vaš, Vaš

Vrlo često prilikom pisanja upita, ponuda, narudžba, zahtjeva, molba, žalba, pozivnica, čestitka susrećemo se s nedoumicama oko pisanja osobnih i posvojnih zamjenica vi, vaš i Vi i Vaš. Autori savjetnika ističu da navedene zamjenice pišemo velikim početnim slovom samo kada se s poštovanjem obraćamo jednoj osobi. (Ham i dr.,2014:162)

4.17. Zaustavni je trak, a ne traka

Neke imenice dobrim lektorima nekoć nisu smjele pobjeći u tekst. Borba se vodila oko imenice traka koja se obavezno mijenjala u vrpca. Pa smo tako u proizvodnji imali rad na tekućoj vrpci, a ne tekućoj traci, a trake s mamcima za muhe postale su vrpce protiv muha. Problem je nastao sa zaustavnim trakom jer se spominjao kao zaustavna traka. Autorica smatra kako riječi ne treba brzopleto istjerivati i svaku traku zamjeniti vrpcom. Zaustavni trak nije traka pa ne bi bilo zgodno da ga netko zamijeni vrpcom jer nam je trak, iscrtani dio kolnika, potreban u jeziku. (Matković, 2006: 127)

4.18. Večer , večer

Imenica *večer* u hrvatskom jeziku pripada ženskom rodu . To znači da se slaže s drugim riječima u ženskom rodu. Pa je tako pravilno pozdraviti: *dobra večer*, prije braka budući supružnici imaju *djevojačku ili momačku večer* te večer uoči Božića jest *Badnja večer*. (Ham i dr., 2014 : 161)

4.19. Stube, stepenice

Riječi *stupanj i stupnjevat* pripadaju hrvatskomu jeziku, a *stepen i stepenovati* srpskomu jeziku. *Stupanj i stepen* riječi su praslavenskoga podrijetla, stoga nije čudna njihova pojavnost u dvama jezicima. U hrvatskom se književnom jeziku upotrebljavaju *stube*, a bilježe ih hrvatski pisci već od 16. stoljeća. Iako su hrvatski književnici poput Ante Kovačića, Eugena Kumičića i Ksavera Šandora Gjalskog podjednako upotrebljavali i stepenice i stube riječ *stubište* pripada hrvatskoj jezičnoj baštini i češće je u upotrebi od stepeništa. (Ham i dr. , 2014:135)

4.20. Izvoditelj, izvođač

U posljednje se vrijeme često piše i govori o *izvoditelju radova*, a riječ *izvoditelj* upotrebljava se i kada je riječ o glazbi, kazalištu i sl. Uz riječi *izvoditelj i izvođač* upotrebljava se i riječ *izvađač*, npr.“ Izvođač je odstranio stari lim i izolaciju oko dimnjaka, i ostavio nekoliko dana bez nadzora i bez osiguranja protiv prokišnjavanja“(Hudečak i dr. , 2010:32).

Smatra se da imenici *izvođač* treba dati prednost pred imenicom *izvoditelj*, osobito kad se upotrebljava u kontekstima u kojima je riječ o građevinarstvu ili glazbenim i drugim scenskim izvedbama.

4.21. Pekarna, pekarnica

Imenice *pekara* i *pekarnica* u hrvatskom se jeziku značenjski razlikuju. Imenica *pekara* tvorena je sufiksom –ara koji označuje zatvoreni prostor, zgradu, pogon ili tvornicu u kojoj se nešto proizvodi. Odnosno, *pekara* je prostorija ili tvornica u kojoj se proizvode proizvodi od brašna, tj. u kojoj se mijese i peku kruh i krušni proizvodi. Imenica *pekarnica* tvorena je sufiksom –ornica, koji označuje prodavaonicu. Te dvije imenice značenjski se jasno razlikuju. Kruh se mijesi i peče u pekari, a prodaje u pekarnici. (Bartolec i dr., 2016:110)

4.22. Last - minute

Sigurno ste se susreli s izrazom Last-minute koji predstavlja nepotrební anglizam za koji možemo reći putovanje u posljedni tren. Sljedeće je u nizu nespretnosti u preuzimanju tuice i nepotrebna pravopisna rasprava o tome treba li pisati last-minute ili lastminit, sa spojnicom ili bez nje. (Ham i dr. , 2014:84)

4.23. Gospodin, gospođa, profesor, profesorica

U hrvatskom jeziku postoje nazivi za muška i ženska zanimanja i odavno ih je norma propisala kao obvezne. No, još uvijek se nađe u upotrebi greška kao što je *gospođa profesor*. Razlog tome je unitaristički nehrvatski utjecaj u srpskom jeziku. Drugi bi razlog bio naglo širenje ženskih zanimanja. Treći bi razlog mogao biti i to što jasnoću osigurava ono *gospođa* prije naziva, pa je s priopćajnoga gledišta svejedno je li *gospođa profesor* ili *gospođa profesorica* - jasno je u oba slučaja da je riječ o ženi. Četvrti razlog može biti i to što je muški rod u hrvatskom jeziku neutralan, muški rod upotrebljavamo kada mislimo na osobe muškog i ženskog spola (npr. poštovani slušatelji). (Ham i dr. , 2014: 50)

4.24. Ispred, u ime

Pozdraviti *ispred* znači uvijek mjesto pozdravljanja koje s uputiteljem pozdrava ne mora biti ni u kakvoj svezi. Valja razlikovati ako je ustanova uputitelj pozdrava, onda se pozdravlja *u ime ustanove* – u ime Ministarstva, Županije, Filozofskoga fakulteta, a ako je mjesto na kojemu je smještena ustanova zgrade u kojoj je ustanova ujedno i mjesto pred kojim se što zbiva, tada se može pozdraviti *ispred ustanove* – stojeći ispred zgrade u kojoj je smješteno Ministarstvo, Županija, filozofski fakultet.

Upotrebljavajući *pozdraviti ispred Ministarstva* u značenju Ministarstva kao uputitelja pozdrava, griješimo, jer pozdraviti ispred Ministarstva znači pozdraviti stojeći ispred zgrade u kojoj je smješteno ministarstvo, a *pozdraviti u ime Ministarstva* znači da je Ministarstvo uputitelj pozdrava. (Ham i dr., 2014:64)

4.25. Ličiti, sličiti, nalikovati

Glagol *sličiti* i ličiti ne znače isto. Često možemo čuti kako on *slič*i na nekoga, *slič*i komu, *liči* na koga i *liči* komu. Glagol *ličiti* stara je riječ od koje su nastali glagoli naličiti, sličiti, uobličiti, izobličiti. Nekada je imao puno više značenja nego danas. Osnovna dva značenja su mu bila *biti sličan komu* i *mazati bojom, bojiti*. Danas se u hrvatskom jeziku upotrebljava samo to drugo značenje. Drugo značenje glagola *ličiti* – *biti sličan* odavno se izgubio u hrvatskom jeziku. U značenju *biti sličan* hrvatski jezik nudi dvije mogućnosti : Sličiti komu? Čemu? i Nalikovati na koga? Na što?

Pa možemo reći, dijete *slič*i majci ili ocu ili *nalikuje* na majku ili oca. (Ham i dr. , 2014: 86)

4.26. Udes glagola desiti se

Jedni odbijaju glagol *desiti se* kao srbizam, a drugi , braneći ga, pozivaju na popularne Cesarićeve stihove. A mogli bi u pomoć pozvati i mnoštvo drugih hrvatskih književnika.

P. Preradović : „ Eto zgrade, eto sreće koja opet skoro desiti se lako neće.“

A. Šenoa : „ U mjestu Samoboru dese se Zagrepčani.“

F. Marković : „ Oj, sretan kom se tako suze dese, kom takve suze žiće tijekom donese.“

Glagole *desiti se* / *dešavati se*, kao ni druge riječi toga korijena, ne ćemo držati nehrvatskim. Valja ih rabiti u značenju koje se u njegovom hrvatskom jeziku učvrstilo. *Desiti se* značenjski prelazi okvire glagola dogoditi se, zbiti se. Ne smije se tim glagolom potiskivati glagol dogoditi se ili zbiti se, što je karakteristično za srpski jezik. (Težak, 1995:155)

4.27. Domaćinstvo, kućanstvo

Riječi *domaćinstvo* i *kućanstvo* pojavljuju se u hrvatskom jeziku od 18. st. Obje su riječi višeznačne, a jedno od značenja im je „kuća odnosno dom kao gospodarstvena ili društvena jedinica ili cjelina; ukupnost ukućana; imanje jedne porodice i poslovi upravljanja njime.“ U tome su značenju te dvije riječi istoznačne, no hrvatska literatura preporučuje uporabu naziva *kućanstvo*:

1. U Krstić-Guberininu rječniku preporučuje se uporaba naziva *kućanstvo* te kaže da je *domaćinstvo* riječ tipičnija za srpski jezik.
2. U Brodnjakovu rječniku *domaćinstvo* upućuje na *kućanstvo* te ističe da je *domaćinstvo* srpska riječ, odnosno riječ tipičnija za srpski negoli za hrvatski jezik
3. U Babić-Finka-Moguševu pravopisu riječ *domaćinstvo* upućuje se na *kućanstvo* kao bolju i preporučljiviju riječ. (Hudeček i dr., 2010:14)

4.28. Trodimenzionalni ili trodimenzijski

Na pitanje je li bolje upotrebljavati pridjev *trodimensionalni* ili *trodimenzijski* autor nam daje objašnjenje kako je u općem jeziku *trodimenzijski* svakako bolje upotrebljavati nego pridjev *trodimenzionalni*. Kada je riječ o stručnome nazivlju odgovor nije jednoznačan jer tu ne odlučuju samo jezikoslovci već je tu važno i mišljenje struke. U Dabčevu rječniku potvrđen je pridjev i *dimenzijski* i *dimenzionalni* što ukazuje da u tehničkim strukama ne postoji usuglašenost oko ta dva pridjeva. Internetski izvori ukazuju na veću prisutnost pridjeva *trodimenzijski*.

Autori savjetuju da se pridjevu *trodimenzijski* da prednost i u stručnom jeziku. (Hudeček i dr., 2010:84)

4.29. Učilica

Na pitanje je li riječ *učilica* dobro tvorena riječ u značenju „igra koja pomaže pri učenju autor nam u savjetniku daje sljedeće objašnjenje:

Riječ *učilica* je u hrvatskome jeziku novotvorenica i ne možemo je pronaći ni u jednom rječniku hrvatskog jezika. Učilica je naziv za interaktivnu računalnu igru kojoj je svrha učenicima olakšati učenje i učiniti ga zanimljivijim. Tvorena je od infinitivne osnove nesvršenoga glagola *učiti* i od sufiksa *-lica*.

Iako je riječ *učilica* novotvorenica ona je dobro tvorena riječ hrvatskog jezika koja je već široko prihvaćena u praksi. U istome se značenju ne može izvesti druga tvorenica. Autori se slažu da je riječ *učilica* potrebna i dobro tvorena riječ hrvatskog jezika. (Hudeček i dr., 2010:84)

4.30. Drone/dron- bespilotska letjelica

U engleskome jeziku riječ *drone* označuje truta, lijenčinu, gotovana. U hrvatskome jeziku ta riječ se najčešće piše *dron*, a upotrebljava se u značenju kao letjelica koja nema posade, ali koja se može nadzirati na daljinu. Autori smatraju da je riječ *dron* bolje zamijeniti nazivom *bespilotna letjelica*. (Bartolec i dr., 2016:50)

5. ZAKLJUČAK

Standardni jezik se uči i sasvim je normalno da se ponekad nađemo u nedoumici oko izricanja ili pisanja nečega na hrvatskom standardnom jeziku. U takvim situacijama moramo posegnuti za norormativnim priručnicima kako bismo dobili traženi odgovor. Osnovni normativni priručnici su pravopis, rječnik, gramatika i jezični savjetnik. Veliki doprinos u rješavanju dvojbi oko upotrebe pojedinih riječi dali su brojni hrvatski autori jezičnih savjetnika. Problem na koji nailazimo je neslaganje autora jezičnih savjeta oko pojedinih jezičnih savjeta, tj. upotrebe određenih riječi te neslaganja oko značenja tih riječi.

Porast savjetničkih priručnika i posvećenost televizijskih i radijskih emisija te mrežnih stranica jezičnim savjetima pokazuje nam da se povećala svijest o važnosti i vrijednosti našega materinskoga jezika i da smo upravo mi oni koji ga trebaju čuvati i njegovati. Male su šanse da će netko tko nije jezikoslovac ići u dubinu istraživanja ispravnosti jezičnih savjeta jer, ako i posegne za normativnim priručnicima, lako bi se mogao izgubiti, s obzirom na to da postoje nesuglasja među njima.

Kao zaključak možemo pretpostaviti da će nesuglasja između jezičnih savjetnika, normativne literature i jezične prakse uvijek postojati. Što znači da različiti autori zastupaju različita mišljenja te da različiti ljudi priklanjaju se mišljenjima različitih autora. Jezični će savjeti, s obzirom na promjene u jeziku, uvijek biti potrebni, no treba ih čitati kritički.

LITERATURA:

1. Babić, S. (1995). Hrvatski jučer i danas. Zagreb: Školske novine
2. Blagus Bartolec, G., Hudeček, L., Jozić, Ž., Matas Ivanković, I., Mihaljević, M. (2016). 555 jezičnih savjeta. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
3. Dulčić, M. (1997). Govorimo hrvatski: jezični savjeti. Zagreb: Biblioteka Hrvatski radio
4. Frančić, A. , Hudeček, L., Mihaljević, M. (2005). Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naknada
5. Ham, S., Mlikota, J., Baraban, B., Orlić, A. (2014). Hrvatski jezični savjeti. Zagreb: Školska knjiga
6. Hudeček, L., Mihaljević, M., Vukojević, L. (2010). Jezični savjeti. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
7. Mamić, M. (1996). Jezični savjeti. Zadar: Hrvatsko filozofsko društvo
8. Matković, M. (2006). Jezični savjetnik- iz prakse za praksu. Zagreb: Škorpion
9. Opačić, N. (2006). Hrvatski u zgradama: globalizacijske jezične stranputice. Zagreb: hrvatska sveučilišna naklada
10. Opačić, N. (2014). Novi jezični putokazi: hrvatski na raskrižjima. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada
11. Rišner V. (2006). Hrvatsko jezično savjetništvo u 20 stoljeću. U: Marko Samardžija i ivo Pranjković, Hrvatski jezik u XX. Stoljeću (zbornik radova). Zagreb: Matica hrvatska
12. Težak, S. (1995). Hrvatski naš osebujni. Zagreb: Školske novine
13. Težak, S. (1999). Hrvatski naš (ne)zaboravljeni. Zagreb: Tipex
14. Težak, S. (2004). Hrvatski naš (ne)podobni. Zagreb: Školske novine

Internetski izvori (21.3.2001):

1. Hrvatska enciklopedija <https://www.enciklopedija.hr/>
2. Hrvatska enciklopedija <http://enciklopedija.hr/Natuknica.aspxTD=61100>
3. Hrvatska enciklopedija <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=5021>
4. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje <http://ihji.hr/stranica/jezicni-savjeti/27/>

Izjava o izvornosti diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mogeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

Melita Horvat